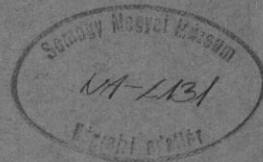

QUARTO: LŐKINCZ SÁNDOR
MÚLTÁS 1857-1890.

TART.: DR. MADÉK FANOS ÉS A HOLLISMEKET

A NAGYAPTA ELŐ" MESETA VOLT

1 lap (újságszék)

FÖLDRAJZI MUTATÓ: KAPOSVÁR

SLAKMUTATÓ: LXXIII

HALASPACK RT.

A nagyapja élő mesefa volt

DR. MAREK JÁNOS ÉS A HONISMERET

Dr. Marek János neve ismerősen cseng megyszerte, hiszen a kaposvári Táncsics Mihály Gimnázium magyar-történelem szakos tanára három évtizeddel ezelőtt, az országos honismereti mozgalom indulásakor jegyezte el magát a helytörténettel, a néprajzi gyűjtőmunkával. Az elmúlt évek során a családi örökségül kapott érdeklődésből igazi szenvedély lett.

Erről s a honismeret szerepéről beszélgettünk.

— Anyai nagyapám amerikai magyar volt. A századforduló kivándorlási történeti, melyeket tőle hallottam, még ma is a fülemben csengenek. Rengeteg történetet mesélt kislánykoromban, s mert a kalendáriumon kívül más könyv nemigen volt a családban, esténként körülültük nagyapámat, aki hol szlovákul (a Felvidékről származnak őseim), hol izes magyarsággal mondta vég nélkül „meséit”. Vakon hitt a túlvilági létben, így a kivándorlás-történetek közé mindig vegyült egy-egy boszorkánytörténet, amelyet másnap folytatott. Nagyapám élő mesefa volt — nagy-nagy szeretettel gondolok rá. Talán neki köszönhetem a helytörténeti-néprajzi érdeklődésemet, s életem illetén való alakulását...

Somogyzilban végezte el az elemi első öt osztályát. Majd

Dombóvárra került, később pedig a csurgói gimnáziumba. A cserkészmozgalomban még inkább fokozódott a nép és a természet iránt érzett szeretete. A Szegeden töltött esztendőik miként érlelték a fiatal növendéket?

— A csurgói diákokéval kell visszanyúlnunk; ugyanis az ottani patriarchális szellemű iskola diákromantikája mélyen belémivódott. Történelemből Pókos Feri bácsi tanított, aki a hollandiai Leidenben szerezte diplomáját. A magyar nyelv és az irodalom szeretetét pedig Ecsy Ödön tanár úr (aki latin-magyar szakos tanár, író és költő volt egyszerre) plántálta el bennem. Ilyen alapokkal kerültem Szegedre, ahol dr. Bálint Sándor és Péter László előadásain, szemináriumain vettem részt a legszívesebben.

A helytörténeti, honismereti munka itt, a somogyi megyeszékhelyen is folytatódott. Kollégistákkal öt éven át gyűjtöttem Somogyország dokumentumait, népi tárgyait, tudatosítva tanítványaimban a szülőhely ismeretének fontosságát. Nagy Károllyal közösen írták Kaposgyarmat monográfiáját. A pályamunkával országos első díjat nyertek. 1964-ben — a megyében a középiskolai tanárok közül elsőként — lektorált. Birtokviszonyok és

agrármozgalmak Somogyban a századfordulón címmel írta diszsertációját.

1971-ben került a Táncsics Mihály Gimnáziumba:

— Már ekkor szerveztem honismereti szakkört, melynek tagjait úgy válogattam össze, hogy városi és vidéki fiatalok azonos arányban legyenek. Mivel mindegyik szakkörös diákot tanítottam is, sokkal jobb kapcsolatot tudtam kialakítani velük: a tanárhoz, a tárgyhoz és a szakkörhöz (amelyet a négy évfolyam tanulói alkotak) egyaránt kötődtek.

Célunk az volt, hogy szűkebb hazánk, Somogy szellemi és tárgyi néprajzát feltérképezzük, gyűjtéseket végezzünk.

— Többek között megismerkedtünk a paraszti világ jellegzetességeivel is, a cselédek életével, a bér- és aratómozgalmakkal, — ezek levéltári kutatásokat is igényeltek. Kihaló kismesterségek — cipész, szíjgyártó, rokkakészítő, faesztergályos, gölöncsér — kerültek feldolgozásra, sok értékes dolgozat született egy-egy még élő mesterember életének, szakmaszeretetének, mester-ségbeli fortélyainak bemutatására.

A gimnázium „B” épületének alagsorában levő népi használati tárgyakkal, tablókkal, fényképekkel díszített honismereti klub

szekrényéből több tucat fekete műbőrbe kötött dolgozat kerül elő. A szakkör féltett kincsei ezek, hiszen zömmel országos pályázatokra készültek, s alkotóikat többnyire meg is jutalmazták az alapos kutatómunkáért.

— Amikor a honismereti szakkörök szaktanácsadójaként ellátogat egy-egy középfokú iskolába a megyében, milyen érzésekkel tér haza?

— Somogynak 28 középfokú tanintézete van. 23-ban működik honismereti szakkör. Jó ez az arány, bár én úgy érzem, hogy mindenhol lehetne, hiszen érdeklődő diákokból nincs hiány. Az iskolákban önként vállalták a tanárok ezt a sokrétű munkát. Megfizetni sehol nem lehet őket, hiszen mindössze heti egy órai bért kapnak érte. Ennyi idő alatt érdemi munkát nem lehet végezni; a közös akarat és lelkesedés — tanár és tanuló részéről egyaránt — élteti a honismeretet. Sajnos ezt nem mindenhol ismerik fel az iskolaigazgatók, nem fordulnak kellő figyelemmel a honismereti gyűjtőmunka felé. Igaz, hogy a munkánk nem látványos, de pusztán kézlegyintésnél többet ér! Hetek, hónapok munkáját őrzi egy-egy tanulmány.

Dr. Marek Jánosnak életeleme lett a honismeret. Az évtizedek sok elismerést hoztak számára, de ő a két Ortutay-emléklapoktára a legbüszkébb.

Lőrincz Sándor

